

QUẢN LÝ TƯƠNG TÁC THUỐC BẤT LỢI TRONG THỰC HÀNH LÂM SÀNG TẠI BỆNH VIỆN LÃO KHOA TRUNG ƯƠNG

Vũ Thị Trinh*, Lê Thị Phương**, Nguyễn Mai Hoa**, Nguyễn Hoàng Anh**, Phan Việt Sinh*

* Bệnh viện Lão khoa Trung Ương

** Trung tâm Quốc gia về Thông tin thuốc và Theo dõi phản ứng có hại của thuốc

ĐẶT VẤN ĐỀ

Tương tác thuốc trên bệnh nhân cao tuổi luôn là một trong những vấn đề được quan tâm hàng đầu trong thực hành lâm sàng. Tình trạng sử dụng đồng thời nhiều thuốc cùng với những thay đổi về dược động học và dược lực học khiến người cao tuổi thường có nguy cơ cao gặp phải các tương tác thuốc bất lợi.

MỤC TIÊU

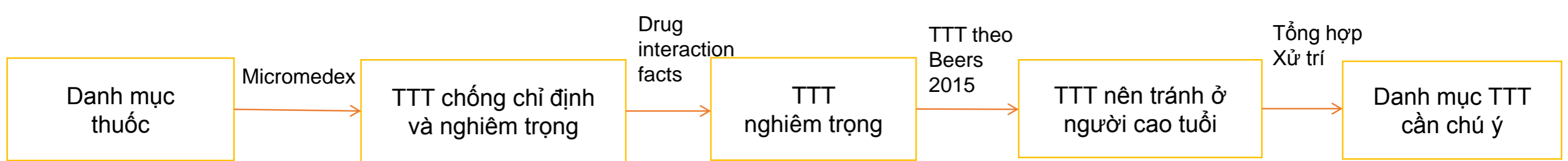
- Xây dựng Danh mục Tương tác thuốc cần chú ý trong thực hành lâm sàng tại Bệnh viện Lão khoa Trung Ương
- Đánh giá hiệu quả hoạt động tư vấn, can thiệp của dược sĩ trong giảm thiểu tương tác bất lợi trong thực hành lâm sàng.

ĐỐI TƯỢNG VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU

Mục tiêu 1: Xây dựng Danh mục Tương tác thuốc cần chú ý

Đối tượng nghiên cứu: Danh mục thuốc sử dụng tại bệnh viện Lão khoa Trung Ương năm 2017.

Phương pháp nghiên cứu: Quy trình xây dựng Danh mục Tương tác thuốc (TTT) như sau:

Mục tiêu 2: Đánh giá hiệu quả hoạt động tư vấn, can thiệp của Dược sĩ

Sử dụng Danh mục Tương tác thuốc đã xây dựng, tiến hành rà soát bệnh án nội trú tại 4 khoa nghiên cứu trong 2 giai đoạn: trước can thiệp (từ 01/01/2017 đến 31/10/2017) và can thiệp (từ 01/03/2018 đến 31/03/2018) để ghi nhận TTT.

Trong giai đoạn can thiệp, khi phát hiện có TTT, dược sĩ trao đổi với bác sĩ kê đơn và đưa ra hướng xử trí. Tiếp tục theo dõi đơn thuốc/ bệnh án của bệnh nhân để đánh giá mức độ chấp nhận của bác sĩ đối với tư vấn của dược sĩ. Mức độ chấp nhận tư vấn của bác sĩ được đánh giá theo 3 mức độ: *chấp nhận* (đồng thuận là có TTT và chấp nhận thay đổi đơn thuốc), *chấp nhận một phần* (đồng thuận là có TTT nhưng chưa chấp nhận thay đổi đơn thuốc), *không chấp nhận* (không đồng thuận là có TTT và không thay đổi đơn thuốc).

KẾT QUẢ

Mục tiêu 1: Xây dựng Danh mục Tương tác thuốc

Bảng 1: Danh mục Tương tác thuốc cần chú ý

TT	Cặp tương tác	Mức độ nặng	TT	Cặp tương tác	Mức độ nặng
Tương tác dược lực học					
1	Linezolid Levodopa	CCĐ	26	Linezolid Thuốc kích thích thần kinh giao cảm (dopamin, adrenalin, noradrenalin)	Nghiêm trọng
2	Linezolid SSRI (sertralin, fluvoxamin)	CCĐ	27	Kháng cholinergic Kháng cholinergic	Nghiêm trọng
3	Linezolid Sumatriptan	CCĐ	28	Corticosteroid Celecoxib, piroxicam, meloxicam	Nghiêm trọng
4	Tramadol Linezolid	CCĐ	29	≥ 2 CNS khác TCA, SSRI Thuốc chống loạn thần BZD, non-BZD, chất chủ vận receptor BZD Thuốc giảm đau chủ vận receptor opioid	Nghiêm trọng
5	Amitriptylin Linezolid	Nghiêm trọng	30		Nghiêm trọng
6	Risperidon Sertralin	Nghiêm trọng	31		Nghiêm trọng
7	Tramadol SSRI (sertralin, fluvoxamin)		32	Nghiêm trọng	
Tương tác dược động học					
8	Azithromycin, clarithromycin Levofloxacin, moxifloxacin	Nghiêm trọng	33	Digoxin Amiodaron	Nghiêm trọng
9	Amiodaron Levofloxacin, moxifloxacin	Nghiêm trọng	34	Digoxin Azithromycin, clarithromycin	Nghiêm trọng
10	Amitriptylin Levofloxacin, moxifloxacin	Nghiêm trọng	35	Digoxin Lợi tiểu thiazid	Nghiêm trọng
11	Fluconazol Levofloxacin, moxifloxacin	Nghiêm trọng	36	Clarithromycin Nifedipin	Nghiêm trọng
12	Chlorpromazin Levofloxacin, moxifloxacin	Nghiêm trọng	37	Clopidogrel PPI (esomeprazol, lansoprazol, rabeprazol)	Nghiêm trọng
13	Amiodaron Azithromycin, clarithromycin	Nghiêm trọng	38	Amiodaron Simvastatin, atorvastatin	Nghiêm trọng
14	Amiodaron Metronidazol	Nghiêm trọng	39	Clarithromycin Simvastatin, atorvastatin	Nghiêm trọng
15	Chlorpromazin Haloperidol	Nghiêm trọng	40	Amlodipin Simvastatin	Nghiêm trọng
16	Clozapin Risperidon	Nghiêm trọng	41	Fenofibrat Statin	Nghiêm trọng
17	Clozapin SSRI (sertralin, fluvoxamin)	Nghiêm trọng	42	Colchicin Statin (simvastatin, atorvastatin)	Nghiêm trọng
18	Spironolacton ACEi (perindopril, lisinopril)	Nghiêm trọng	43	Colchicin Clarithromycin	Nghiêm trọng
19	Spironolacton Chế phẩm chứa kali	Nghiêm trọng	44	Colchicin Fluconazol	Nghiêm trọng
20	Clopidogrel Celecoxib	Nghiêm trọng	45	Carbamazepin Clarithromycin	Nghiêm trọng
21	Clopidogrel Aspirin	Nghiêm trọng	46	Glimepirid Levofloxacin, moxifloxacin	Nghiêm trọng
22	Aspirin Celecoxib, piroxicam, meloxicam	Nghiêm trọng	47	Ciprofloxacin Theophyllin	Nghiêm trọng
23	Rivaroxaban Piroxicam, meloxicam, aspirin	Nghiêm trọng	48	Carbapenem Acid valproic/ Valproat	Nghiêm trọng
24	Amikacin Atracurium	Nghiêm trọng	49	Metoclopramid SSRI (sertralin, fluvoxamin)	Nghiêm trọng
25	Amikacin Furosemid	Nghiêm trọng			

ACEi: ức chế men chuyển
PPI: thuốc ức chế bơm proton

BZD: benzodiazepin
SSRI: ức chế thu hồi chọn lọc serotonin

CNS: thuốc tác động trên hệ TKT
TCA: chống trầm cảm

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Abarca J., Malone D. C., et al. (2004), "Concordance of severity ratings provided in four drug interaction compendia", *J Am Pharm Assoc* (2003), 44(2), pp. 136-41.
2. David S.Tatro, Pharm D (2015), *Drug Interaction Facts*, Wolters Kluwer Health.

Mục tiêu 2: Đánh giá hiệu quả hoạt động tư vấn, can thiệp của Dược sĩ

Bảng 2. Tỷ lệ tương tác thuốc/ bệnh án của các khoa nghiên cứu

Khoa	Tỷ lệ bệnh án có TTT (%)		p
	GD trước tư vấn	GD tư vấn	
Tổng 4 khoa	259/2169 (11,9%)	30/416 (7,2%)	0,005
Thần kinh - Alzheimer	161/1085 (14,9%)	17/186 (9,1%)	0,039
Ung bướu và Điều trị giảm nhẹ	21/137 (15,3%)	3/60 (5,0%)	0,041
Nội tiết - Cơ xương khớp	61/809 (7,5%)	4/115 (3,5%)	0,111
Tim mạch can thiệp ngoại	16/138 (11,6%)	6/55 (10,9%)	0,892

Bảng 3. Mức độ chấp nhận tư vấn của bác sĩ

Cặp tương tác	Số lượt xuất hiện	Mức độ chấp nhận tư vấn (tỷ lệ %)		
		Chấp nhận	Chấp nhận một phần	Không chấp nhận
Clopidogrel – PPI	19	15 (78,9%)	4 (21,1%)	0
Spironolacton - ACEi	5	5 (100%)	0	0
Spironolacton - kali	1	1 (100%)	0	0
Amitriptylin-trihexyphenidyl	2	0	2 (100%)	0
Thuốc chống loạn thần kết hợp ≥ 2 thuốc tác động lên hệ TKTW khác	5	0	5 (100%)	0
Tổng số	32	21 (65,6%)	11 (34,4%)	0

KẾT LUẬN

Như vậy, các tư vấn, can thiệp của dược sĩ lâm sàng đã bước đầu mang lại hiệu quả trong giảm thiểu tương tác thuốc bất lợi, đem lại ý nghĩa to lớn trong quản lý tương tác thuốc trên người cao tuổi tại bệnh viện Lão khoa Trung Ương nói riêng và lĩnh vực lão khoa nói chung.